

Larvik
kommune

Når foreldre ikke bor sammen

– en veileder for barnehagene i Larvik

Servicesenteret
Postboks 2020
3255 Larvik

Besøksadresse:
Feyersgate 7
3255 Larvik

Telefon 33 17 10 00
postmottak@larvik.kommune.no
Org.nr.: 918 082 956

INNLEDNING

Det kan i enkelte tilfeller være vanskelig for ansatte i barnehagene å vite hvordan de skal forholde seg til foreldre som ikke bor sammen. Vi håper at denne veilederen kan være til hjelp i dette arbeidet.

Det er lurt om barnehagene i samarbeid med foreldrene fyller ut skjemaet *Foreldre som ikke bor sammen* på siste side i denne veilederen.

FORELDREANSVAR

Foreldreansvar er den rett og plikt foreldrene har til å bestemme for barnet i personlige forhold. Personlige forhold vil si saker som for eksempel:

- oppdragelse av barnet
- navnespørsmål
- innmelding og utmelding av trossamfunn og foreninger
- pass
- medisinsk behandling
- valg av type barnehage (dersom det f.eks. er en livssynsbarnehage)

Felles foreldreansvar

Foreldre som er gift når barnet blir født har automatisk felles foreldreansvar. Hvis de flytter fra hverandre, vil begge fortsatt ha foreldreansvar dersom de ikke avtaler at mor eller far skal ha foreldreansvaret alene. En slik avtale må være sendt til Folkeregisteret for å være gyldig. Hvis foreldrene ikke blir enig om foreldreansvaret, kan de be domstolen avgjøre spørsmålet.

Fra 1.1.2006 fikk også samboende foreldre felles foreldreansvar, forutsatt at far har erkjent farskapet. Lovendringen gjelder for barn som ble født etter 1. januar 2006.

Foreldre som ikke bor sammen når barnet blir født kan avtale at de skal ha felles foreldreansvar og sende melding om dette til Folkeregisteret. Dette gjelder også foreldre som pga tidligere regelverk ikke har felles foreldreansvar.

Mer informasjon om dette kan en finne på <https://www.regjeringen.no/no/dep/bld/id298/>

Regler i lov eller forskrift som gjelder for *far* gjelder på samme måte for *medmor* eller *medfar*.

Konsekvenser for barnehagen når foreldrene har felles foreldreansvar

- Begge foreldre har samme rett til å delta på foreldremøter
- Begge foreldre har samme rett til å ha foreldresamtaler
- Begge foreldrene er valgbare til samarbeidsutvalg og lignende
- Begge foreldre skal inviteres til arrangementer og tilstelninger
- Begge foreldre har rett til samme opplysninger fra barnehagen
- Begge foreldre har rett til opplysninger om barnet og barnets forhold i barnehagen, men ikke opplysninger om den andre forelder eller barnets hjemmesituasjon, med mindre det har

betydning for barnets omsorgssituasjon. Bestemmelsen gjelder også om vedkommende ikke har samværsrett.

- Begge foreldrene skal samtykke ved henvisning til PPT.

Foreldreansvar alene

Det kan f.eks. være hvis foreldrene ikke var gift eller samboende når barnet ble født, og foreldrene ikke inngikk en avtale om felles foreldreansvar.

Den ene parten kan også ha foreldreansvar alene etter en skilsmisse dersom foreldrene har gjort en avtale om det.

I enkelte tilfeller foreligger det en rettslig avgjørelse på at bare den ene forelder skal ha foreldreansvar.

Ved uklarheter må foreldrene innhente dokumentasjon fra folkeregisteret som viser foreldreansvaret.

Konsekvenser for barnehagen når bare den ene forelder har foreldreansvar

- Den som har foreldreansvar alene skal gi den andre opplysninger om barnet når vedkommende ber om det.
- Barnehagen kan avslå og gi slike opplysninger dersom det kan være til skade for barnet. Avslaget dekker ikke bare de situasjoner der opplysningene kan tenkes brukt direkte mot barnet. Det dekker også situasjoner der opplysningene kan tenkes brukt mot den som har foreldreansvaret, der dette i neste omgang kan være til skade for barnets situasjon. Et slikt avslag kan påklages til fylkesmannen. Et avslag skal begrunnes skriftlig pga klageadgang.
- Den som ikke har foreldreansvar kan delta på foreldremøter dersom den andre forelder gir sitt samtykke til det.
- I helt spesielle tilfeller kan fylkesmannen bestemme at den som ikke har foreldreansvar skal miste retten til opplysninger om barnet. Dette kan skje hvis opplysningsretten er misbrukt, eller hvis foreldrene har meget store konflikter.

NY SAMBOER / EKTEFELLE

Ny samboer/ektefelle til den som har del i foreldreansvaret har ikke krav på å delta i felles foreldresamtale/møter når den andre som har del i foreldreansvaret ikke godtar dette. Det betyr at dersom to foreldre med felles foreldreansvar begge ønsker å møte på det samme foreldremøtet, må det legges til grunn at hver av dem kan motsette seg at det også møter en tredjeperson.

Ny samboer/ektefelle ev andre kan delta i foreldresamtale/møte dersom det bare er den ene forelder som skal ha samtale og vedkommende gir samtykke til at ny samboer/ektefelle kan delta på møtet.

FOSTERFORELDRE

Hvis barnevernet har plassert barnet hos fosterforeldre er det disse som utøver den daglige omsorg i foreldrenes sted.

Dette vil si at barnehagen må anses å ha en melde- og opplysningsplikt til fosterforeldrene. Det er bare opplysninger om barnet som skal gis.

De biologiske foreldrene som sitter igjen med ”rest-foreldreansvar” må anses å ha rett til opplysninger fra barnehage når de ber om det. Men her gjelder de samme begrensninger som nevnt ovenfor med hensyn til om opplysningene kan være ”til skade for barnet”.

Foreldre som er fratatt foreldreansvar i medhold av Lov om barneverntjenester (barnevernloven) § 4-20 kan ikke kreve opplysninger fra barnehagen, men må ta kontakt med barnevernet.

DEN BARNET BOR FAST HOS

Den / de barnet bor fast hos har:

- Bestemmelsesrett i spørsmål som gjelder den direkte daglige omsorgen for barnet, som klær, mat, sengetid, innetid etc.
- Rett til å bestemme om barnet skal gå i barnehage.
- Mulighet til å flytte med barnet til et annet sted i landet.

Konsekvenser for barnehagen

- Barnehagen forholder seg til den som barnet bor fast hos i forhold til avgjørelser i hverdagen som f.eks. påkledning, kosthold, utstyr, turer, tillatelser osv.
- Det er den som barnet bor fast hos som kan bestemme hvem som kan hente og bringe i barnehagen.
- Dersom hentetiden er innenfor samværstiden, kan samværsberettigede hente. Ev. kan vedkommende bestemme at ny samboer, bestemor etc kan hente.
- Dersom det foreligger en dom eller et vedtak fra fylkesmannen som sier at samværsberettigede skal hente barnet i barnehagen til fastsatte tider, må barnehagen likevel kunne utlevere barnet selv om den barnet bor fast hos gir en annen beskjed. Dette forutsetter at dommen eller vedtaket dokumenteres overfor barnehagen.
- Det er foreldrene som er forpliktet til å oppfylle samværsavtalen. Samværsberettigede kan ikke få utøve samvær i barnehagen dersom dette ikke er avtalt med barnehagen og den andre foreldereren.

DELT FAST BOSTED

Delt fast bosted betyr at barnet har fast bosted hos begge foreldrene (i motsetning til når barnet har fast bosted hos den ene foreldereren, men samvær med den andre). Delt fast bosted innebærer ikke nødvendigvis at barnet bor like mye hos hver, men at foreldrene har samme avgjørelsesmyndighet. Foreldrene kan avtale delt fast bosted. I særlige tilfeller kan også domstolen idømme delt fast bosted mot den ene eller begge foreldrenes vilje.

Konsekvenser for barnehagen

Ved delt fast bosted må barnehagen forholde seg til begge foreldrene når det gjelder informasjon, henting / levering, praktiske avtaler i forhold til klær, utstyr, turer, samtaler etc.

SAMVÆRSRETT

Barneloven gir barn rett til samvær med begge foreldrene, også når foreldrene ikke bor sammen. Foreldrene kan fritt avtale hva slags samværsordning de ønsker å ha. Utgangspunktet er at samværet

skal skje ut fra hva som vil være best for barnet. Begge foreldrene har ansvar for at samværsretten blir oppfylt.

Konsekvenser for barnehagen

Det er foreldrene som har ansvar for at samværsretten blir oppfylt – herunder organisere samværsretten. Samværsretten kan ha konsekvenser for barnehagen dersom det er avtalt at den som har samvær skal hente barnet i barnehagen. I slike tilfeller bør barnehagen ha skriftlig dokumentasjon fra foreldrene. (Se skjema)

SAMTYKKE TIL HELSEHJELP

Hovedregelen er at begge foreldre med foreldreansvar skal samtykke til helsehjelp til barn, jmf. Lov om pasient- og brukerrettigheter, § 4-4.

Det er imidlertid tilstrekkelig at en av foreldrene samtykker til helsehjelp som:

- regnes som ledd i den daglige og ordinære omsorgen for barnet, for eksempel behandling av øreverk, halsbetennelse, influensa, skrubbsår o.s.v. Denne type helsehjelp kan besluttes av den forelder som til enhver tid er sammen med barnet.
- kvalifisert helsepersonell mener er nødvendig for at barnet ikke skal ta skade. Denne type helsehjelp kan besluttes av forelder med foreldreansvar, og gjelder tilfeller hvor foreldrene ikke blir enige, eller hvor det ikke er mulig å få avklart hva begge foreldrene mener. Før helsehjelp gis etter dette punkt, skal begge foreldrene med foreldreansvar få si sin mening, dersom mulig.
- Det er foreldrenes ansvar å sørge for at barnet får helsehjelp, ikke barnehagens ansvar. Dersom barnet imidlertid trenger akutt helsehjelp mens det befinner seg i barnehagen, må barnehagen sørge for at barnet får dette. Dersom det er tid til det, skal barnehagen kontakte foreldrene først.

VARSLING VED FLYTTING

Begge foreldrene har varslingsplikt ved flytting. Dette gjelder både bostedsforelder og samværsforelder. Varslingsplikten innebærer at den forelder som skal flytte, senest 6 uker før flyttingen skal varsle den andre forelder, slik at foreldrene har tid og anledning til å komme frem til den beste omsorgsløsningen for barnet før flyttingen gjennomføres.

HENVENDELSER FRA ADVOKATER

Erfaringene er at mange advokater henvender seg pr telefon til barnehagen for å få opplysninger i forbindelse med barnefordelingssaker. Det er viktig at barnehagen gir dem beskjed om at de må sende en skriftlig henvendelse. Det bør ikke gis opplysninger pr telefon – heller ikke til advokat. Når det gis opplysninger, bør dette kun være faktaopplysninger, ikke vurderinger.

De barnehageansatte har taushetsplikt, noe som innebærer at de kun kan gi informasjon til forelder/forelderens advokat om barnet og barnets forhold i barnehagen, ikke informasjon om den andre forelder eller hjemmeforhold hos denne.

BARNEHAGEANSATTE SOM VITNE I RETTSSAKER

Dersom en ansatt i barnehagen blir stevnet som vitne i en rettssak, er den ansatte pliktig til å stille som vitne i retten. Den ansatte er da også pliktig til å forklare seg om faktaopplysninger, samt om vurderinger han / hun har forutsetninger for å si noe om.

I utgangspunktet er den ansatte bundet av taushetsplikten også i forhold til vitnemål i retten. Dersom den som har krav på taushet ikke har samtykket til at den ansatte kan gi taushetsbelagte opplysninger i retten, er det fylkesmannen som har myndighet til å oppheve taushetsplikten. I sivile saker, for eksempel barnefordelingssaker, vil det være advokaten som ønsker å føre den barnehageansatte som vitne, som har ansvaret for å søke fylkesmannen om å oppheve taushetsplikten. I straffesaker vil det være påtalemyndigheten som har ansvar for å søke fylkesmannen om fritak fra taushetsplikten.

I en del saker henvender en forelder/forelderens advokat seg til ansatt i barnehagen og ber vedkommende stille frivillig som vitne i for eksempel en barnefordelingssak, dvs. uten vitnestevning. Den ansatte bør avslå dette. Dersom den ansatte stiller frivillig som vitne for den ene parten i retten, vil det kunne oppfattes som at den ansatte/barnehagen har "tatt parti" for denne parten. Dette vil være svært uheldig. Det er viktig at barnehagen og de ansatte er tydelige på at de ikke velger side i konflikten. Barnehagen skal være en konfliktfri sone jmf. Lov om mekling og rettergang i sivile tvister § 13-3 og Lov om domstolene §163a.

VITNESTØTTE

Leder, ev. en kollega kan bistå en person som skal vitne i en rettssak.

Kilder:

- Lov om barn og foreldre (barnelova)
- Lov om pasient- og brukerrettigheter
- Lov om mekling og rettergang i sivile tvister
- Lov om domstolene
- Barneombudet
- Kunnskapsdepartementet

Utarbeidet av Larvik kommune etter modell fra Askøy kommune.

Når ikke annet er oppgitt, er opplysningene hentet fra Lov om barn og foreldre (barnelova)

Veilederen er gjennomgått av kommuneadvokatene i Larvik.

FORELDRE SOM IKKE BOR SAMMEN

Barnehagen er gjort kjent med at foreldrene til ..... ikke bor sammen. I den forbindelse har barnehagen behov for en del tilleggsopplysninger for å kunne følge opp sitt ansvar overfor begge foreldrene. Opplysningene gis i dette skjema.

A. FORELDREANSVAR

.....har felles foreldreansvar med.....

.....har foreldreansvar alene.

B. FAST BOSTED (daglig omsorg)

Barnet har fast bosted hos .....

Barnet har **delt**, fast bosted hos .....

C. SAMVÆRSAVTALE

Samværsretten kan ha konsekvenser for barnehagen dersom det er avtalt at den som har samvær skal hente barnet i barnehagen. Hvem kan hente / bringe i barnehagen?

.....

.....

D. FORELDREMØTER

Den som ikke har foreldreansvar kan delta på foreldremøter dersom den andre forelder gir sitt samtykke til det.

Jeg gir samtykke til at.....kan delta på foreldremøte for.....

E. ANNET .....

Dato / Underskrift:

.....
Forelder

.....
Forelder

Hvis det blir endringer ber vi om at barnehagen får skriftlig informasjon.

